

Dijital Göçebelik ve Rekreasyon Üzerine bir Araştırma

Oğuz YILMAZ^{1*} Pınar GÜZEL GÜRBÜZ²

¹ Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rekreasyon ABD

² Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü

Orijinal Makale

Gönderi Tarihi: 16.10.2023

Kabul Tarihi: 13.12.2023

DOI: 10.30769/usbd.1377057

Online Yayın Tarihi: 31.12.2023

Öz

2019 yılının Kasım ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan COVID-19 salgını kısa bir süre içerisinde tüm dünyaya yayılmış durumdaydı. Salgının hızlı şekilde yayılması devletlerin virüsten korunmak için belli önlemleri almaya itmişti. Bu önlemlerin en başında insanları evlerinden dışarıya çıkarmayarak izole bir şekilde yaşamak gelmekteydi. İnsanlarının evlerinde izole bir şekilde yaşam sürdürmesi ve belli süreler aralığında dışarıya çıkmaları, serbest zaman ve rekreasyon faaliyetlerinin önemini bizlere göstermekteydi. İzole yaşam sürdürme ve teknoloji sayesinde işlerimizi evde online olarak yapmak birçok insan için fırsata dönüşmüş durumdaydı. Bu yaşam hem gezip hem de çalışma fikrini ortaya koymuş ve günümüzde yeni bir kavram olarak karşımıza çıkan dijital göçebeliği ortaya çıkarmıştır. Hem çalışıp hem de serbest zamanlarını rekreatif faaliyetlerle değerlendiren dijital göçebeler dünyada birçok noktada yaşamlarını teknoloji ile iç içe bir şekilde sürdürmektedir. Çalışmada, literatür de yer alan dijital göçebeler ile ilgili çalışmalar incelenmiş ve değerlendirmek için doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Bu çalışmada yeni bir kavram olan dijital göçebeler günden güne artması ve rekreasyon ile ilişkilerinin daha iyi anlaşılması vurgulanmıştır. Sonuç olarak dijital göçebe olarak yaşayan bireylerin günden güne arttığı ve yaşam alanlarını seçerken rekreatif faaliyetleri rahat bir şekilde yapabilecekleri, wifi, yaşam kalitesi ve internet hızı gibi etmenleri göz önünde bulundurarak seçmektedirler.

Anahtar kelimeler: Dijital göçebe, Rekreasyon, Serbest zaman

A Research on Digital Nomadism and Recreation

Abstract

In November 2019, the COVID-19 pandemic, which emerged in Wuhan, China, spread around the world in a short period of time. The rapid spread of the epidemic pushed states to take certain measures to protect themselves from the virus. The most important of these measures was to live in isolation by not taking people out of their homes. The fact that people lived in isolation in their homes and went out for certain periods of time showed us the importance of leisure time and recreational activities. Living in isolation and doing our work online at home thanks to technology has turned into an opportunity for many people. This life has created the idea of traveling and working at the same time and has led to the emergence of digital nomadism, which is a new concept today. Digital nomads, who both work and spend their leisure time with recreational activities, continue their lives intertwined with technology in many parts of the world. In the study, studies on digital nomads in the literature were examined and document analysis method was preferred to evaluate them. In this study, it is emphasized that digital nomads, a new concept, are increasing day by day and their relationship with recreation is better understood. As a result, individuals living as digital nomads are increasing day by day and they choose their living spaces by considering factors such as wifi, quality of life and internet speed, where they can do recreational activities comfortably.

Keywords: Digital nomad, Recreation, Leisure time

* Sorumlu Yazar: Oğuz YILMAZ, E-posta: oguzyilmaz0626@gmail.com

GİRİŞ

İnsanlığın var olduğu günden beri bilim insanları zaman kullanımını ve serbest zaman üzerine araştırmalar yapmışlardır (Ayar, 2021). Bu araştırmalar geçmişten günümüze insanların zamanı kullanmalarında benzerlikler olabildiğini ortaya çıkarmıştır. Bireyler yaşamlarının devamı için para kazanmaya ihtiyaç duyarlar, bu doğrultuda zamanlarının bir bölümünü çalışma zamanı olarak kullanırlar. Bir bölümünü ev ve aile sorumluluklarının devamı için kullanırken, diğer bir bölümünü toplumsal sorumluluklar için ayırır. Zamanın bir bölümünü yaşamının devamı için zorunlu ihtiyacı olan yemek yeme, uyuma gibi işlere ayırır. Bunlardan geriye kalan zaman ise serbest zamandır (Arslan, 2010). İnsanoğlu çalışma zamanı sırasında ruhen ve bedenen yıpranırlar. Çalışma zamanlarının dışındaki zamanlar ise insanlara kendilerini yenilemek, bir sonraki gün için güç toplanmak ve hayata yeniden başlamasına imkân vermiştir. Bireyler yaşamlarının devamı için ne kadar çok çalışma zamanlarına önem vermiş olsalar da, çalışma dışında kalan zamanlarına da bir o kadar önem vermişlerdir. Çalışma dışı zaman yani serbest zamanın verimli olarak kullanımı rekreasyon kavramını ortaya çıkarmış ve insanlar rekreasyon kavramını her geçen gün daha da geliştirerek zenginleştirmişlerdir (Çoruh, 2013).

Rekreasyon bireylerin serbest zamanlarını kendi istekleri doğrultusunda, kendilerini iyi hissetmek, grup ya da bireysel olarak yenilenmek ve rahatlamak için yaptıkları kültürel, sanatsal ve sportif aktiviteler bütünü olarak söylenebilir (Parlak, 2023). Günümüzde teknolojinin gelişmesi ile birlikte insanların, hızla gelişen ve değişen teknolojiye ayak uydurması ve teknolojinin yeniliklerini merak etmesi ile birlikte rekreatif faaliyetlerin uygulanmasında da değişiklikler göstermiştir (Aylan ve Aylan, 2020). Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte gelişen dijital medya sektörü, internetin her evde ve ortamda bulunması, teknolojik cihazlara rahatlıkla ulaşabilmemiz gibi unsurlar serbest zamanın çok daha büyük bir endüstri hale gelmesini sağlamış (Bozdoğan ve Özuz-Dağdelen, 2022). COVID-19 pandemisi dünyada birçok soruna yol açmıştır. Oluşan bu sorunlar kimi insanlar için yeni fırsatları ve keşfedilmeyi bekleyen birçok kavramı ortaya çıkarmıştır. Pandemi süresince insanların iş yerlerinin uzaktan çalışması, eğitim-öğretimin uzaktan yapılması, toplantıların internet üzerinden gerçekleştirilmesi ve birçok sanatsal faaliyetin internet üzerinden çevrimiçi bir şekilde yapılması, yeni iş alanlarının da ortaya çıkmasında önemli rol oynamıştır. Bu durumun neticesinde son zamanlarda popülerliğini artıran dijital göçebe kavramı ile yapılan çalışmalar literatürde karşımıza çıkmaya başlamıştır (İli, 2023).

Dijital altyapının olduğu her yerde zaman ve mekân kısıtlaması olmaksızın çalışabilen kişiler dijital göçebeler olarak tanımlanılmaktadır (Hermann ve Paris, 2020). Dijital göçebeler, uzaktan çalışma ile işlerini yürütmektedir. Aynı anda hem çalışma hem de seyahat etme becerisine sahip olan dijital göçebeler yer seçimi konusunda özgürdürler. Dijital göçebeler yılda en az üç yeri ziyaret etmektedirler (Cook, 2023). Dijital göçebeler sabit bir çalışma ortamından ziyade çevrimiçi olarak çalışarak farklı yerleri ve kültürleri keşfederler. Çevrimiçi çalışmanın sağladığı esneklik dijital göçebelerin yaşam projeleri için temel bir gerekliliktir. Ancak onları diğer uzak çalışanlardan ayıran özellik, alternatif yaşam düzenlemelerini deneyimlemek ve daha derin bir benlik duygusu kazanmak için olumlu gördükleri uluslararası

seyahat yoluyla kültürel ve kişisel deneyimler kazanmaya attıkları değerdir (Mancinelli, 2020).

Günümüzde bireylerin yoğun çalışma temposundan uzaklaşmak için serbest zamanlarını verimli bir şekilde geçirme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Serbest zamanlarında rekreatif etkinliklere katılan bireyler COVID-19 pandemisi ile serbest zamanlarını değerlendirmek için arayışa başlamışlardır. Bu süreçte çevrimiçi çalışma metodu ve birçok faaliyetin uzaktan erişim yolu ile gerçekleştirilmesi bireylerin seyahat ederek de çalışabileceklerini ortaya koymuştur. Hem seyahat edip hem de çalışan bireyler olarak karşımıza çıkan dijital göçebeler literatürde yerini almıştır. Bu doğrultuda bu derleme araştırmasında dijital göçebe ve rekreasyon kavramlarının birbiriyle olan ilişkisi incelenmeye çalışılmıştır.

Dijital Göçebelik ve Rekreasyon

Sanayi devriminden sonra gelişmeye başlayan teknolojiyle birlikte insan gücüne olan ihtiyacın azalması, toplumların yaşam tarzlarında da değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Bu azalma sonucunda, bireyler daha çok kendilerine zaman ayırmaya başlamış; fiziksel, psikolojik ve toplumsal yenilenmeye ve dinlenmeye eğilim hız kazanmıştır (Yeldoğan, 2023). İnsanlar bu doğrultuda rekreasyon faaliyetlerine ihtiyaç duymaktadır. Rekreasyon, yenilenme, yeniden yaratılma veya yeniden yapılanma anlamına gelen Latince recreatio kelimesinden gelmektedir. Türkçe karşılığı yaygın olarak serbest zamanları değerlendirme olarak kullanılmaktadır (Koçyiğit ve Yıldız, 2014).

Bireyler rekreatif faaliyetlere kendi istekleri doğrultusunda gönüllü olarak katılırlar ve ilgilerini çeken faaliyetleri seçmekte özgürdürler (Turkak ve Çuhadar, 2022). Rekreasyon, insanların çalışma alanlarından ayrılan ve bireyler için önemli olan bir kavramdır. Mutluluk ve motivasyon sağlayan bir hayat geçirme aracıdır (Korkutata ve Güven, 2022). Rekreasyon, bireylerin kişiliklerinin gelişiminde rol oynamaktadır. Ayrıca toplumun sağlık düzeyinin yükselmesinde de önemi oldukça yüksektir (Çağlayan ve Çetiner, 2022).

Rekreasyon faaliyetleri insanların sağlıklı olmalarını sağlar ve daha sağlıklı kalmanın yollarını sunar. Rekreasyon faaliyetleri, stresin duygusal, iş kaynaklı, ekonomik veya fiziksel nedenlerden kaynaklanıp kaynaklanmadığına bakılmaksızın, gergin olan duyguları azaltıp ve stresi yönetmenin en iyi yollarını sağlar ve insanların sosyal gruplarda olumlu ilişkiler geliştirmelerine yardımcı olur. Rekreasyon faaliyetlerinde ortak ilgi alanlarını paylaşan insanlar aynı zamanda neşeli duyguları da paylaşabilir ve olumlu sosyal etkileşimleri teşvik edebilir. Rekreasyon aynı zamanda insanların duyularını canlandırır ve insanların kendilerini ferahlatıcı ve keyifli hissetmelerini sağlar ve bir sonraki gün için enerjilerin toplanmasında bireylere yardımcı olur (Li ve Wang, 2012). Rekreasyonun diğer faaliyetlerden farklı kılan çok sayıda özelliklerinin olduğunu söylenmektedir. Rekreasyonun özellikleri:

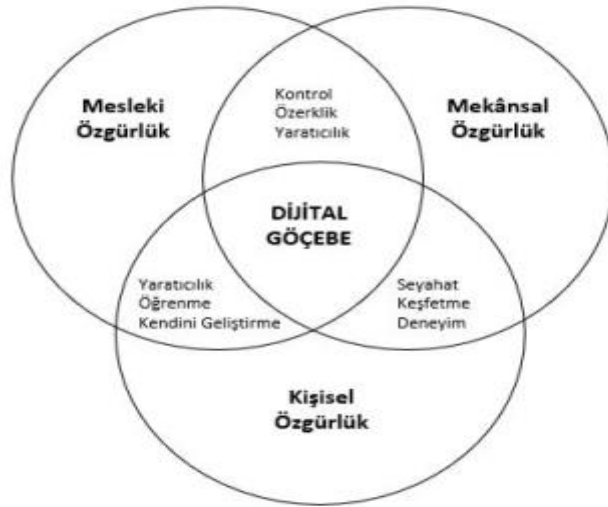
- Bireyler rekreasyon faaliyetlerine katılmaya istekli olmalıdır.
- Rekreasyon faaliyetleri bireylere özgür olma duygusunu yaşatır.
- Bireylerin katıldığı rekreatif faaliyetlere devam etmesi kendi isteklerine bağlıdır.
- Rekreatif faaliyetler her yaştan ve her cinsiyetten bireye katılabileceği fırsatlar sunar.
- Rekreatif faaliyetler bireylere mutluluk sağlar.

- Aktif ve pasif olarak farklı alanlarda yapılıır.
- Her insanda farklı hedefi olabilir ve geniş kapsamlıdır (Karaş, 2022).

2019 yılının sonlarında Çin'in Vuhan Eyaletinde ortaya çıkan koronavirüs salgını tün dünyayı etkilemiş, ülkeler bu virüsünden korunabilmek için evden çıkma yasağı getirmiş ve pandemi süreci başlamıştır. Pandemi sürecinde insanların rekreasyon alışkanlıklarının da değişmeye başladığı görülmektedir (Yayla ve Güven, 2020). COVID-19 salgını, günlük belirlenmiş çalışma hayatlarımızın değişmesine sebep olurken, insanlar esnek çalışma hayatına geçerek birçok işi evlerinden çevrimiçi olarak yürütmüşlerdir. Salgınla beraber uzaktan çalışma hayatını fırsat olarak görüp, dijital altyapının olduğu her yerde çalışma, para kazanma ve dünyanın çeşitli yerlerini gezip görme fikri bizlere yeni bir kavram olan dijital göçebelere karşımıza çıkarmıştır (Mansor, 2021).

Dijital göçebelik kavramı, bireylerin hem seyahat edip görmedikleri yerleri görmeleri ve bu süreçte çevrimiçi olarak çalışarak para kazanmalarıdır. Bir başka deyişle dijital göçebeler hem farklı yerler keşfedip hem de para kazanabilmektedirler. Dijital göçebeler çalışma alanlarını eğlenebilecekleri, keyif alabilecekleri ve hobilerini gerçekleştirebilecekleri yerleri seçmeye özen gösterirler (Deniz, 2019).

Dijital göçebeler taşınabilir ve akıllı cihazlarındaki kablosuz ağı kullanarak, dünyanın her yerinden insanlarla iletişim kurabilirler. Dijital göçebeler ihtiyaçları olan her şeyin, iş dosyalarını, resimlerini, kitaplarını, belgelerini, videolarını veya diğer herhangi bir bilgiyi bulut sisteminde taşıyarak bir mekân ve zaman kısıtlaması olmadan hareket etmektedirler (Milošević, 2020). Dijital göçebeler, yalnızlık kalmanın dezavantajlarının farkında olmalarına rağmen, hedeflerine aktif olarak ulaşmalarını sağlayan hareket özgürlüğüne oldukça değer verirler (Orel, 2019).

Şekil 1: Dijital Göçebe Bütünselliği
Kaynak: Reichenberger (2018)

Reichenberger'e (2018) göre; Mesleki özgürlük (iş) ve kişisel özgürlük (serbest zaman) arasındaki ilişkide her iki alanda da özgürlük ile öğrenme, becerilerin kazanılmasında ve kişisel gelişime katkıda bulunabilir. Mekânsal özgürlük, seyahat yoluyla keşfetme ve deneyimleme kişisel özgürlük (serbest zaman)'ü artırırken bunun yanında bireyin yaratıcılık, öğrenme ve kendini geliştirme özgürlüğüne de katkıda bulunmaktadır. Sonuç olarak mesleki özgürlük, mekânsal özgürlük ve kişisel özgürlük istenilen şekilde geliştirildiği zaman o zaman dijital göçebe bütünselliği istenilen sonuca ulaşabilir.

Dijital göçebelik, küreselleşen dünyada geleneksel çalışma hayatına meydan okuyan, teknolojinin ve bilginin sürekli geliştiği bir yüzyıl da yeni bir çalışma sistemiyle popüleritesinin artışında önemli bir rol oynamıştır (Nash vd., 2018). Küresel hareketliliğin engellenemediği bu çağda, ülkeler dijital göçebeleri ve dijital göçebelerle birlikte gelecek olan gelir ve sermaye için birbirleri ile rekabet etmektedirler (Busuttil, 2021).

Günümüzde ülkeler yapılan işe, seyahat sigortası ve kazanca göre işlem yapıyorlar. Dijital göçebe olarak yaşayan bireyler, ülkelere maddi ve manevi olarak katkı vermesi ülkelerin dijital göçebelere vize imkânı sağlamaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri aylık olarak 5 bin, Malta 700, Brezilya 1700 ve Portekiz 2800 dolardan fazla kazanan dijital göçebelere vize kolaylığı sağlamaktadır. Dijital göçebeler başvuru şartlarına göre 6 aydan 2 yıla kadar oturma izni alabilirler. Avrupa ülkelerinden biri olan Norveç diğer ülkelere göre daha farklı bir şekilde vize vermektedir. Norveç'den dijital göçebe vizesi alabilmek için gereken şartlar arasında en az bir Norveçli müşterinin olması ve en az 35 bin 719 Euro gelirin olması gerekiyor. Arjantin gibi ülkelerde kalacak yer ve ofis konusunda dijital göçebelere kolaylıklar sağlamaktadır. Bazı ülkeler hava yollarıyla anlaşarak dijital göçebelere indirimli bilet satmaktadır. Ülkelerin bu tarz politikaları hem dijital göçebeleri ülkelere çekmekte ve ülke ekonomilerine katkı sağlamış olmaktadır (Gzt, 2023).

Dijital göçebeleri tanımlamaya yönelik ve sosyal medya yolu ile 2022 yılında yapılan bir araştırmadan bazı veriler aşağıda paylaşılmıştır (Grider, 2022).

- Dijital göçebe topluluğunun %49,81 kadın, %50,19 erkekler oluşmuştur, neredeyse eşit bir şekilde bölünmüş durumdadır,
- Dijital göçebelerin çoğu (%76) Avrupa kökenli, bunu Latin/Hispanik göçebeler (%10), Asyalı göçebeler, (%8) ve Afrika kökenli göçebeler (%6) takip etmektedir,
- Dijital göçebelerin en yaygın olduğu dört ülke ABD (dijital göçebelerin %31'i), Portekiz (dijital göçebelerin %8'i), Almanya (dijital göçebelerin %7'si) ve Brezilya'dır (dijital göçebelerin %5). ABD, Portekiz, Almanya ve Brezilya, dünya çapındaki dijital göçebelerin uyruklarının %51'ini oluşturmaktadırlar,
- Dijital göçebelerin ortalama yaşı 40'tır; ancak dijital göçebelerin çoğu (%47) 30'lu yaşlarındadır,
- ABD vatandaşları dünya çapındaki dijital göçebelerin %31'ini oluşturmakta ve dijital göçebe topluluğunda en çok temsil edilen milliyet olarak görülmektedir,
- Katılımcıların %61'i seyahatlerine 20'li yaşlarında göçebe olarak başladığını bildirirse de, %39'u 30 yaşında veya daha sonra başladığını bildirmiştir ve
- En yaşlı dijital göçebe 72 yaşındadır

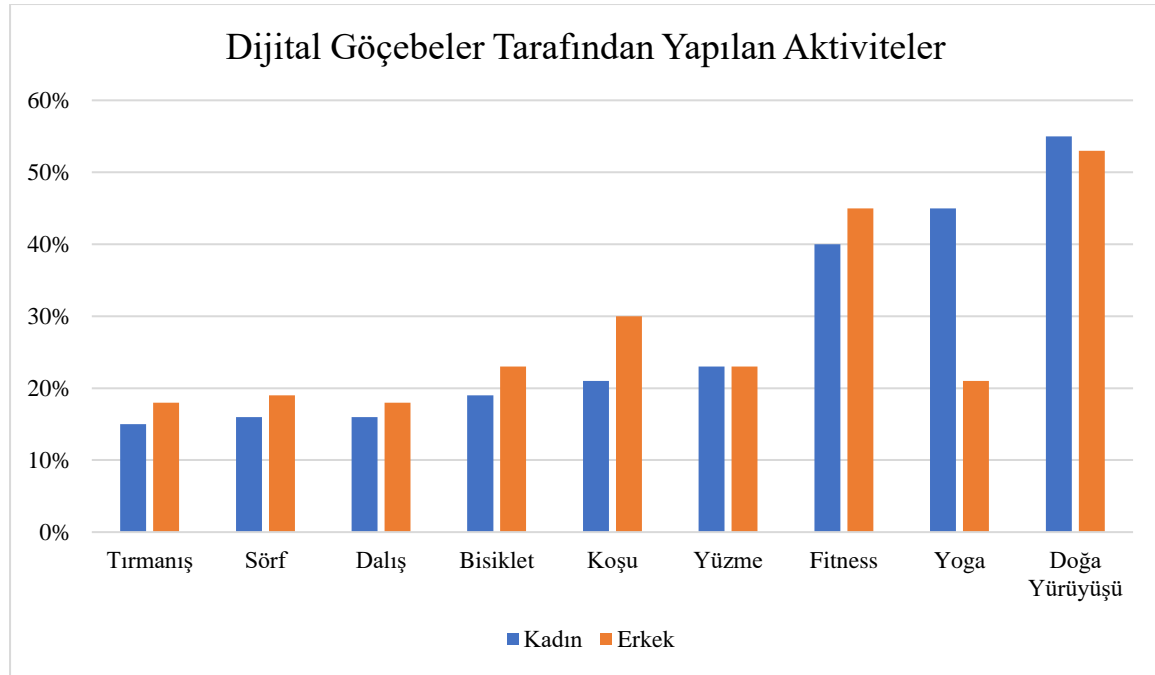
Tablo 1. Dünya’da Dijital Göçebelerin En Çok Ziyaret Ettiği 5 Destinasyona İlişkin Bulgular

Sıra	Destinasyon	Aylık Ortalama Yaşam Maliyeti	İnternet Hızı	Yaşam Kalitesi Puanı	Şehirde Ücretsiz Wifi	Toplam Skor
1	Indonesia/Canggu	\$1,966	35 Mbps	4/5	5/5	4,37/5
2	Portugal/lisbon	\$3,595	39 Mbps	4/5	3/5	4,3/5
3	Thailand/Bangkok	\$1,334	30 Mbps	4/5	5/5	4,25/5
4	Portugal/Azores	\$2,022	43 Mbps	4/5	4/5	4,19/5
5	Croatia/Zagreb	\$1,540	11 Mbps	4/5	4/5	4,19/5

Kaynak: Nomad List (2023)

Bir sosyal medya platformu olan Nomad List, 2014 yılının temmuz ayında Peter Levels tarafından piyasaya sürülmüştür. Reddit'in ön sayfasında yer alan nomad list, New York Times, CNN, BBC, The Guardian, CNBC ve diğer birçok büyük medya kuruluşunda sürekli olarak yer almıştır. Nomad List, kurulduğu yıldan itibaren her yıl dijital göçebeler için en popüler web sitesi haline gelmiştir. 2014 yılında kurulduğundan bu güne kadar 132 milyondan fazla insanın ziyaret ettiği bir web sitesi olmuştur. 4 milyondan fazla insanın dijital göçebe olarak yaşamak ve çalışmak için 190 ülkeden 1.368 şehri bulmak için bu uygulamayı kullanmıştır (Kozul, 2022).

Nomad List sosyal medya platformunun paylaşımları incelendiğinde; dünya genelinde dijital göçebeler için tercih edilen ilk 5 ülke arasında Avrupa ülkelerinin çoğunluğu oluşturduğu gözlemlenmektedir. Listede Endonezya'nın Canggu şehri yaşam maliyeti, yaşam kalitesi ve şehirdeki ücretsiz wifi olanakları ile dijital göçebeler tarafından en çok tercih edilen yer olmuştur. Ülkemizden listeye 8. Sıradan giren İstanbul dijital göçebeler tarafından tama yakın bir puan almıştır. Dijital göçebeler tarafından İstanbul hava sıcaklığı, hava kalitesi, güvenlik, besin güvenliği, iklim değişikliğine karşı hassasiyet konularından tam puan almıştır. Dijital göçebeler tarafından en olumsuz yan olarak internet ve hava kalitesinin olduğu gözlemlenmiştir. Listede büyük metropol şehirlerin yer alması dikkat çekici bir sonuçtur. Dijital göçebelerin buraları tercih etmemelerinin yaşam maliyetinin yüksek olması ilişkisi olduğu düşünülmektedir. Tabloya incelendiğinde dijital göçebelerin yaşam maliyetinin düşük olduğu, internet hızının hızlı olduğu, yaşam kalitesinin yüksek olduğu ve ücretsiz wifi imkânı olan şehirleri tercih ettiğini gözlemlenmişti (List, 2023). Elde edilen bu paylaşımlar “Nomad List” platformunun sınırlılığında olup, farklı sosyal medya platformu ve farklı verilerinde bulunabileceği göz ardı edilmemelidir.

Kaynak: Shewale (2023)

Shewale (2023) tarafından yapılan bu çalışmada dijital göçebelerin serbest zamanlarını değerlendirdiği faaliyetler yer almaktadır. Tablo incelendiğinde, tırmanış yapan dijital göçebelerden erkeklerin kadınlara göre daha çok tercih ettiği; sörf, bisiklet, dalış, koşu ve fitness da erkek dijital göçebelerin kadın dijital göçebelere oranla daha yüksek olduğu; kadın ve erkek dijital göçebelerin yüzme aktivitesinde eşit olarak dağılım gösterdiği, yoga ve doğa yürüyüşü aktivitelerinde kadın dijital göçebelerin daha yüksek orana sahip olduğu görülmektedir.

Çalışma hayatı teknolojinin hızlı şekilde gelişmesi ve insanların zamanlarını hem gezip hem de para kazanma odaklı yaşamaları sonucunda iş yaşamı yenisünya düzeninde farklı bir şekilde karşımıza çıkmış durumdadır. Covid-19 sürecinde iş yaşamının farklılaşması ve insanların serbest zamanlarını en iyi şekilde değerlendirme isteği dijital göçebeler için bir fırsat olmuştur. Bu çalışmanın rekreasyon ve dijital göçebe kavramları arasındaki ilişkinin önemi ile literatüre katkı vereceği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada, Covid-19 pandemi sürecinde insanların izole olması ile birçok insanın evde bilgisayar karşısında zaman geçirmesi bazı insanlar için serbest zamanlarını değerlendirme fırsatına dönüşmüştür. Bu fırsat yeni bir kavram olan dijital göçebeliği karşımıza çıkarmıştır. Bu çalışmada rekreasyon ve dijital göçebelik kavramları arasındaki ilişkinin farkındalık yaratılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Deseni

Çalışmada, serbets zaman, rekreasyon ve dijital göçebeler üzerine yazılan ulusal ve uluslararası çalışmalar incelenmiştir. İnternet üzerinde yer alan dijital göçebe toplulukları incelenmiştir. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir (Kıral, 2020).

TARTIŞMA VE SONUÇ

2019 yılının Kasım ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan COVID-19 salgını, hızlı bir şekilde tüm dünyayı etkisi altına almış ve daha önce benzeri görülmemiş birçok zorluğu beraberinde getirmiştir. Pandemi süreci dünyada birçok ülke ekonomisi ve insan sağlığı üzerinde birçok ciddi etki yaratmıştır. Koronavirüsün yayılmasını önlemek için birçok ülke halk sağlığı için zorunlu karantina gibi önlemler uygulamıştır. Bunun yanı sıra sosyal ve fiziksel mesafe, tüm okulların ve birçok kuruluşun kuruluşların zorunlu olarak kapatılması ve sıkı seyahat kısıtlamaları da dahil çeşitli önlemler uygulanmıştır (Labrague vd., 2021).

Çetiner (2019) tarafından yapılan çalışmada; Bireylerin rekreasyon aktivitelerine katılmalarındaki asıl amacının rekreasyonun kişilere sağladığı faydalardır. Covid-19 pandemisi süreci bazı insanlar için fiziksel olarak zararlı etkilerinin yanında psikolojik olarak da zararlarının ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Bu süreç insanlık için acı verici bir deneyim olmuştur. İnsanlar bu süreçten zihinsel ve psikolojik olarak kurtulabilmek adına kendilerine bol bol zaman ayırıp, çevrimiçi olan işlerini hallettikten sonra serbest zamanlarını en iyi şekilde değerlendirme fırsatına dönüşmüştür. Bu değerlendirme rekreatif faaliyetlerle gerçekleşmiştir (Öztürk, 2022).

Dijitalleşme ve çalışma koşullarının değişimi geçmişten günümüze uzanan bir tartışma konusu olmuştur. Bu tartışmalar COVID-19 pandemisi süresince giderek daha da artmıştır. Büyük şirketler pandeminin meydana getirdiği kısıtlamalarla çalışma koşullarını gözden geçirip, çalışanlarını uzaktan çalışma sistemine döndürmüşlerdir. Şirketlerin bu tarz çalışma politikaları birçok insan için fırsata dönüşmüş ve karşımıza dijital göçebe kavramını çıkarmıştır (Hamurcu, 2022). Akın (2021) tarafından yapılan çalışmada; dijital göçebe olarak yaşamaya karar veren bireylerin daha önce kurumsal firmalarda çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Dijital göçebelerin kurumsal firmalarda masa başı iş olarak çalışmaktan mutlu olmadıkları ve zamanlarını arzuladıkları hayatları yaşayarak geçirmek istedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Küreselleşen dünyada çalışma hayatının değişmesi, çalışanlara uzaktan çalışma esnekliğinin sağlanması, bireylerin iş yerlerine giderken kullandıkları ulaşım araçlarına verilen ücretlerin azaltılması ve ev halkı için daha iyi bir yaşam sağlanması için çalışan bireylerin aksine dijital göçebeler uzaktan çalışma koşullarının avantajından yararlanarak “gezgin” olma sürecine girmişlerdir. Dijital göçebelerin internet altyapısının olduğu her yerde çalışma imkânları vardır. Bu süreçte hem çalışıp hem de serbest zamanlarını en verimli şekilde geçirdikleri gözlemlenmiştir. Dijital göçebeler serbest zamanlarında sörf, dağ tırmanışı ve snowboard gibi

başta ekstrem sporlar olmak üzere birçok farklı rekreatif ilgi alanlarıyla uğraşmaktadırlar (Thompson, 2019). Düzgün ve Aliye'nin (2022) bir çalışmasında; dijital göçebelerin tablet, bilgisayar veya telefon üzerinden yapmış oldukları işlerinin yanı sıra, serbest zamanlarını en verimli şekilde geçirme arasındaki kurmuş oldukları denge sonuç olarak sunulmuştur. Bu dengeyi sağlayabilmek içinde planlı bir hayat sürdürmektedirler.

Teknoloji ve yaşanan büyük felaketler bireylerin rutin bir hayat yaşamaktansa, hem gezip hem de para kazanmayı fırsata dönüştürmesine zemin hazırlamıştır. Sosyal medya platformlarına oluşturulan topluluklar dijital göçebeler için gidilecek yerler hakkında birçok bilgi içermektedir. Dijital göçebeler çalışırken aynı zamanda kendilerine ait olan ve serbest zamanlarını en verimli şekilde geçirme eğilimindedirler. Yaşam kalitesinin, ücretsiz teknolojik alt yapının en iyi olduğu yerlere gitmeyi tercih etmektedirler. Ücretsiz internet erişimi dijital göçebeler için en önemli unsur konumundadır. Çünkü dijital göçebeler yaşamlarını ve bu süreçte serbest zamanlarını nasıl geçirdiklerini sosyal medya platformlarında paylaşmaktadırlar. Bu sayede takipçi sayıları ile kendilerini daha çok tanıtmakta ve insanların onlar gibi bir hayat sürdürmelerinde önemli rol oynamaktadırlar.

Sonuç olarak bu çalışmadan da görülebildiği üzere dijital bir dünyada insanların daha çok teknoloji ile iç içe olması, rutin hayatlarından sıkılması ve serbest zamanlarını daha verimli şekilde geçirebilecekleri etkinliklere yönelmesi ileride dijital göçebe olarak yaşayan bireylerin daha çok artacağını, insanların bu yaşam biçimini benimseyeceğini göstermektedir ve dijital göçebelik ve rekreasyon kavramlarının ilişkisinin artacağı düşünülmektedir. Serbest zamanlarında daha çok gezip ve birçok yeri keşfetmek isteyen bireyler, monoton hayatlarını geride bırakarak dijital göçebe bir birey olarak yaşamlarını devam ettireceği düşünülmektedir. Bireylerin, iş ve yaşam kavramlarına olan bakış açılarını değiştiren dijital göçebeleri sayılarının daha çok artacağını ve dünyanın çeşitli yerlerinde sürekli olarak görebileceğimiz düşünülmektedir.

Dijital göçebeler destinasyonlarını seçerken aylık ortalama maaş, yaşam kalitesi, şehirlerdeki wifi ve internet hızı gibi kendileri için önemli olan etmenlere dikkat etmektedirler ve serbest zamanlarında rekreatif faaliyetlere yönelmektedirler. Değişen ve gelişen dünyada, devletler ekonomilerini canlandırmak ve ülke tanıtımını iyi bir şekilde yapmak için dijital göçebeler için iyi bir politika oluşturmalıdırlar. Şehirlerde yaşam kalitesi ve internet hızı artırılıp dijital göçebelerin bu şehirlere yönlendirilmesi sağlanabilir.

Yayın Etiği: Bu çalışmanın hazırlanma ve yazım sürecinde “*Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi*” kapsamında bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş olup; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı: Tüm yazarlar araştırmaya eşit oranda katkı sağladıklarını beyan etmektedir.

KAYNAKLAR

- Akın, M. Ş. (2021). Dijital göçebelik: Deneyim ve özgürlük. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 21(1), 41-52.
- Arslan, S. (2010). *Yetişkin kent halkının belediyelerin serbest zaman eğitimi ile rekreasyon etkinliklerinin sunumuna ve yaşam kalitesine etkisine ilişkin görüşleri (Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği)*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yaşam Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara
- Ayar, H. (2021). *Park rekreasyonu faaliyetlerine katılımda rekreasyon deneyim tercihleri, yer bağlılığı, çevresel tutum ve çevre dostu rekreasyon davranışları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aylan, F. K., ve Aylan, S. (2020). Sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik uygulamalarının rekreatif faaliyetlere yansması: Dijital rekreasyon. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 2746-2760.
- Bozdoğan, M., ve Özuz-Dağdelen, E. (2022). Seyahat, çalışma ve boş zamanın kesişiminde yeni bir grup: Dijital göçebeler. *International Journal of Humanity Mobility*, 2(2), 270-297.
- Busuttil, S. (2021). The rise of the digital nomad. The University of Melbourne: <https://pursuit.unimelb.edu.au/articles/the-rise-of-the-digital-nomad> Erişim: 26.09.2023
- Cook, D. (2023). What is a digital nomad? Definition and taxonomy in the era of mainstream remote work. *World Leisure Journal*, 65,2, 256-275, 1-20.
- Çağlayan, M. N. ve Çetiner, H. (2022). Rekreasyon politikalarında spor federasyonlarının rolü. Future Trends in Leisure & Recreation Congress: Digital Recreation Sportif. 20-21 January 2022, Ankara Turkey.
- Çetiner, H. (2019). Sağlık rekreasyonu kapsamında terapötik rekreasyon uygulamaları. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 6(4), 405-411.
- Çoruh, Y. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Eğilimleri ve Rekreasyonel Etkinliklere Katılmalarına Engel Olan Faktörler: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Deniz, A. K. (2019). Dijital çağın hedonist çalışanları: Dijital göçebeler. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (5), 101-113.
- Düzgün, E. ve Aliye, A. K. I. N. (2022). Yeni bir turist tipolojisi önerisi: Dijital göçebelik. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 596-612.
- Grider, C. (2022). 63 Surprising Digital Nomad Statistics in 2022. A Brother Abroad. <https://abrotherabroad.com/digitalnomad-statistics> Erişim tarihi: 26.09.2023
- Gzt, (2023). Z raporu. Dijital Göçebeler Ülkeler için Ekonomik Bir Fırsat mı? <https://www.gzt.com/z-raporu/dijital-gocebeler-ulkeler-icin-ekonomik-bir-firsat-mi> Erişim Tarihi: 30.09.2023
- Hamurcu, A. U. (2022). Dijitalleşen dünyada yeni çalışma koşulları: Metaverse ve çevrimiçi mobil çalışma. *İDEALKENT*, 14(Özel Sayı), 26-45.

- Hermann, I. ve Paris, C. M. (2020). Digital Nomadism: the nexus of remote working and travel mobility. *Information Technology & Tourism*, 22(3), 329-334. <https://doi.org/10.1007/s40558-020-00188>
- İli, N. D. (2023). Dijital Göçebelerin Türkiye Algısı. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 10(1), 30-56.
- Karaş, H. (2022). *Trabzon halkının rekreasyon tercih etkenlerinin belirlenmesi ve rekreasyon alanı katılım engellerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Trabzon üniversitesi. Lisans Eğitimi Enstitüsü. Trabzon.
- Kiral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Koçyiğit, M. ve Yıldız, M. (2014). Yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 2), 211-223.
- Korkutata, A. ve Güven, E. Ö. (2022). *Motivasyon İletişim Sağlık Boyutlarıyla Rekreasyon*. Efe Akademi Yayınları.
- Kozul. V. (2022). A Case Study With Nomadlist. Bootstrapping To A Multimillion-Dollar Business. How Peter Levels Did It. <https://www.founderbounty.com/a-case-study-with-nomadlist> Erişim tarihi: 30.09.2023
- Labrague, L. J. , Jaad, S. ve Falguera, C. (2021). Social and emotional loneliness among college students during the COVID-19 pandemic: the predictive role of coping behaviours, social support, and personal resilience. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-93878>
- Li, C. L. ve Wang, C. Y. (2012). The factors affecting life satisfaction: recreation benefits and quality of life perspectives. *Sports & Exercise Research Journal*, 14(4), 407-41. <http://doi.org/10.5297/ser.1404.001>
- List N. (2023). Simple Analytics. Nomad List. <https://nomadlist.com>. Erişim tarihi: 30.09.2023
- Mancinelli, F. (2020). Digital nomads: freedom, responsibility and the neoliberal order. *Information technology & tourism*, 22(3), 417-437. <https://doi.org/10.1007/s40558-020-00174-2>
- Mansor, M. S. (2021). Price of the Digital Nomad Culture for Employer, Employee. *ICR Journal*, 12(2), 350-351.
- Milošević, J. (2020). *Digital nomads: a cultural view* (Doctoral dissertation, University of Rijeka. Faculty of Humanities and Social Sciences. Department of Cultural Studies).
- Nash, C., Jarrahi, M. H., Sutherland, W. ve Phillips, G. (2018). Digital nomads beyond the buzzword: Defining digital nomadic work and use of digital technologies. In *International conference on information* (pp. 207-217). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-78105-1_25
- Orel, M. (2019). Coworking environments and digital nomadism: Balancing work and leisure whilst on the move. *World Leisure Journal*, 61(3), 215-227.
- Öztürk, H. (2022). Covid-19 Pandemi sürecinde alışveriş merkezlerine gelen kişilerin rekreasyon ürünleri satın alma davranışlarının incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 219-230.
- Parlak, T. (2023). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin rekreasyon fayda alguları ile mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Reichenberger, I. (2018). Digital nomads—a quest for holistic freedom in work and leisure. *Annals of Leisure Research*, 21(3), 364-380. <https://doi.org/10.1080/11745398.2017.1358098>

Shewelwe, R. (2023). Digital Nomad Statistics. <https://www.demandsage.com/digital-nomads> Erişim tarihi: 30.09.2023

Thompson, B. Y. (2019). The digital nomad lifestyle:(remote) work/leisure balance, privilege, and constructed community. *International Journal of the Sociology of Leisure*, 2(1-2), 27-42. <https://doi.org/10.1007/s41978/018/00030>

Turkak, V. ve Çuhadar, A. (2022). Rekreasyonel Aktivite Tercihinde Sosyal Medya Etkisi. *Dr. Öğr. Üyesi Samet Aktaş*, 85.

Yayla, Ö. ve Güven, Y. (2020). Elektronik sporlar: Rekreasyonel etkinlik perspektiften değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(1), 283-301.

Yeldoğan, R. (2023). Rekreasyon Bölüm Başkanlarının Bologna Süreci Kapsamında Lisansüstü Rekreasyon Öğretimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Karaman.

Bu eser **Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı** ile lisanslanmıştır.